

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Athanasii Kircheri Fvldensis Bvchonii E Soc. Iesv. Prodromvs Coptvs Sive Aegyptiacvs

Kircher, Athanasius

Romae, 1636

Caput II. De Coptitarum institutis. Coptitæ ante Christum Idolorum cultui deditissimi. Post Christum primi Christiana religione imbuuntur, Vrbs vicina Thebaidos. Coptitæ linguam Ægyptiam antiquam ab ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12784

CAPVT II.

De Coptitarum moribus, &
instituti.

Coptanæ urbis situ, fama, etymo alijsq; ad eam spectantibus præcedente capite expensis, nihil iam restat, nisi vt, quales illi Coptitæ, à quibus lingua Copta nomen deduxit, quod vitæ illorum institutum fuerit, paucis quoque declarem. ne quid in hac materia consideratione dignum omisisse videamur. Aduertendum igitur, quod toto illo salutis humanæ aduentum antecedente tempore, Coptanæ urbis incolæ religione alia non erant imbuti, nisi ea, quæ toti Aegypto erat communis, videlicet Solis, Lunæ, ac brutorum animantium, canum dico, felium Crocodilorum, aliorumq; similibus cultu. cui vsque adeo immerfi erant; Vt non immeritò Satyricus poeta, in eos inuehi videatur;

Quæ religio Coptitæ ante Christi aduentum?

Brutorum cultus.

Iuuenalis Satyr. 15.

*Quis nescit Volusi Bitbynice qualia demens
Ægyptus portenta colat? & paulo post
Oppida tota Canem venerantur, nemo Dianam.*

Verum cum Aegypto, temporum successu, Sole iustitiæ mundo exoriente, per Sanctos Apostolos, eorumq; successores, ad veram Christi fidem

fidem adducta Christianæ religionis proiecta, femina cum vbique locorum; tum in Aegypto potissimum, utpote Euangelij noui fonti vicina, felici segete adolescerent. Multi ex Aegyptijs amore euangelicæ perfectionis instigati, ad ea se loca contulerunt, quæ à rerum vanarum strepitu semota, cælestium contemplationi maximè apta erant, cuiusmodi Thebaidos solitudinem fuisse scribit Palladius: cui cum vrbs Coptos proxima esset, monasticæ vitæ sectatores partim rerum, quæ ipsis necessariae esse poterant, comparandarum commoditate allecti, eum, utpote deserto adiacentem, à quo & Coptitæ quoque postmodum dicti sunt, elegerunt; partim etiam, ut locus iste, in quo tanta superstitionis monumenta intuebantur, quiq; dæmonum furij erat infestus, pijs Monachorum studijs, & sanctis Christianæ vitæ disciplinis initiatus, in Spiritus sancti habitaculum mutaretur.

Atque ij sunt, qui antiquam illam Aegyptiacam linguam, etsi, ut in regnorum mutationibus plerumq; fieri solet, admodum corruptam, ab interitu, à quo crescente Mahumetis imperio non longè aberat, vindicarunt; scriptis varijs illustrarunt, atque ad hæc vsque tempora propagatam ab oppido Coptos, ut quæ in tota reliqua Aegypto alijs iam linguis introductis, extincta à solis Coptitis vrbs accolis conseruata.

Coptitarū ad Christū conuersorum, amor religionis.

Palladius in lausica.

Coptitæ primi linguam antiquā Aegyptiacā ab interitu vindicarunt, & ab vrbe CoptoCoptam primi appellarunt.

Multi Coptici libri in Bibliotheca Vaticana.

Utilitas librorum Coptorum.

floreret, Coptam appellarunt. Vidi ego non in Vaticana solum, sed & in alijs quoque celebrioribus vrbs Bibliothecis multos adhuc Copto caractere, linguaq; conscriptos codices; quorum alij grammaticas, onomastica, atque dictæ linguæ dictionaria, è quorum numero thesaurus ille linguæ Coptæ (quem ex arabico in latinum vertimus, & cuius ratione hunc Prodromum præmittendum censuimus) vnus quoque fuit. Alij verò sacrae Scripturae fragmenta varia, libros, vt vocant, rituales, vitas martyrum, aliasq; sacras historias continent. quorū catalogum vide in cap. 7. huius Prodromi. Retulit mihi quoq; supra citatus Petrus à Valle, multa egregia monumenta lingua Copta conscripta in Aegypto adhuc supereffe; inter ea iv prima Concilia, Ecclesiasticam historiam, item Ecclesiæ Coptæ computum, aliaq; permulta ad rem Ecclesiasticam facientia; quæ si per Viros linguarum gnaros publici iuris fierent, non exiguum Reip. literariæ incrementum breui accessisse videremus. Verum, vt plerumque fit, cum in nullius, siue boni communis promouendi neglectu, siue excolendarum linguarum incuria cadere censeantur emolumentum, in blattarum lusus, & tinearum necesse est, vt abeant, alimentum. Sed spero, Eminentissime Princeps, te pro egregio illo tuo, ad literas instaurandas studio, affectuq;

etiamque admirabili, ad posteritatem tibi hoc immortali beneficio deuinciendam, uti in omnibus alijs rerum bene gerendarum occasionibus, ita in huiusmodi quoque curando negotio partes tuas desiderari nequaquam passurum. quod & mecum de tua magnificentia, quotquot reconditoris literaturæ amore feruntur, sibi indubitanter spondent. Sed redeamus ad Coptitas.

Porro è sacris historijs lingua Copta scriptis apparet, innocentissimæ vitæ homines fuisse Coptitas, atque adeò feruentes Christianæ vitæ cultores, ut nullis vnquam suppliciorum generibus à suscepta semel fide, vitæque abduci potuerint. Patet id è crudeli illa atque formidanda Diocletiani Imperatoris persecutione; in qua anno dicti Cæsaris decimo nono, Marcellini Patris septimo, salutis nostræ 302. teste Baronio, ad viginti millia Christianorum crudelitate inaudita, innumeris alijs in exilium amandatis, vitam glorioso agone finierunt. Quos inter Philoromus, & Philetas, (hic Thmuis, alter Alexandria episcopali munereungebatur) eximium sanè Christiani certaminis exemplum posteritati præbuere. Meminit huius crudelissimæ persecutionis Chronicon Alexandrinum.

Ετες, inquit, ιδ τ̄ Διοκλητιανῆ βασιλείας κ̄ μαρτυρίας η̄με̄ρα τ̄ ε̄ορτ̄ τῆ πάχα, ἠ̄πλωτο παν̄αχόσε εν τῇ Αιγύπτω κ̄ θ̄ηβαίδι βασιλικὰ γράμματα, ἄς μὲ ἐκ-

C 2 κλη-

Innocentia, & zelus Coptitarum in fide.

Persecutio Christianorum Aegyptiorum sub Diocletiano. C. Baron. ann. cit.

Chronicon Alexandrinum anno 19. Diocletiani

κλήσιας ἑδαφος σέρειν, τὰς δὲ θείας γραφὰς ἀφανῆς πύρι
 γυροῦντες, ἀσάτοντα, καὶ τοὺς τιμῆς καὶ ἀξίας ἐπιλημμέ-
 νους, ἀτίμους; τοὺς δὲ ἐν οἰκετίαις, εἰ ἐπιμύουσι τῇ τῆ
 χριστιανισμῷ ἀσάτοντα ἐλευθερίας ὑπερεῖδαν ἀσάτοντα
 ἑτάτη τοὺς τῆ ἐκκλησιῶν ἀσάτοντα, καὶ πάντας τέτους,
 καὶ πάντα ἕπον, ἀσάτοντα μὲν δεισμοῖς ἀσάτοντα, εἴτα
 ὑπερον πάσῃ μηχανῇ θύειν ἀσάτοντα. ὡς πολλὰς μὲν
 ἐν τῇ ποικίλως ἀσάτοντα τῆ ἀσάτοντα, πολλὰς δὲ
 χαυνωθέντας ἀσάτοντα ἀπὸ δόξιας τῆ ψυχῆ ἀσάτοντα
 κήσαντας.

Anno, inquit, Diocletiani 19. vigesimo quinto
 die Martij, ipso die paschatis ubiq; tum maximè
 in Ægypto, & Thebaide Imperatorum edicta sunt
 proposita, quibus iuebantur Christianorum tem-
 pla à fundamentis euerti, sacrorum voluminum
 pagina deleri, magistratus & honoribus insignes di-
 gnitatibus privati in ordinem redigi; reliqui in fa-
 milijs libertate exui, ni exuerent mentem Chri-
 stianam. Nec multo post alia venerunt literæ,
 quæ imperabant, uti Ecclesiarum Antistites, om-
 nesque, ubicumq; locorum essent, Christiani vin-
 culis mandarentur, dein omni suppliciorum genere
 ad sacrificia cogerentur. Quo factum est, ut ab
 eo tempore multi exquisitis varijsq; tormentorum
 cruciatibus pro Christo occumberent, nec pauci stoli-
 dè præfidentes, postea animo præ metu cadentes ante
 supplicia deficerent ac laborarent. & paulò ante,
 Olimpiade videl. 245. Πολλοὶ ἐμάρτυρησαν ἀπὸ Ἀλε-
 ξανδρείας καὶ Αἰγύπτου, καὶ Αὐγουσταίνης καὶ ἕως Θηβαϊδῶν
 καὶ ἕ-

Persecu-
 tio.

ναὶ πόλις. multiq; ab Alexandria, & Ægypto, at-
que Augustanica, in Thebaidem & Coptum vsque
caesi occubere. Qua perſecutione ſanè maxima

Aera Martyrum nomen inuenit, hoc eſt Epocha
annorum, quam à glorioſa Martyrum circa Co-
pton occiſorum victoria ordiuntur. Verùm vt
& annus Diocletiani, & Aera martyrum, ſimi-
liaque meliùs intelligantur, viſum fuit rem-
geſtam vtpotè paucis notam, & vix ab aliqui-
bus tractatam, ea, qua ex Arabicis, & Copticis
monumentis fide eam deſumpſi, breuiter hic &
ſummatim interſerere. Res itaque ſic ſe habet.

Euectus ad imperij culmen Diocletianus, cum
inter cæteras prouincias bello ſubactas, Ægy-
ptus maximè Achilla duce rebellaffet, ex in-
dignatione ſumma, ob contumeliam, vt ip-
ſe putabat, ſibi à Refractarijs illis illatam; in-
furorem verſus, mox ea expugnata non ſatis
eſſe ratus eſt, Achillam iam in poteſtatem ſuam
reductum, feris dilaniandum obijcere; ſed vin-
dictam quoque omni crudelitatis genere refer-
tam, ſibi exercendam exiſtimans, in cuiuſcumq;
conditionis homines fœdum in modum debac-
chatus eſt. Verùm inter alia, tria potiſſimùm
quæ perſecutionem vehementer auxere, contra
eos machinatus eſt. Primum fuit, vt omnes
cùm aliorum, tum Chriſtianorum libros ſacros
hinc inde per vniuerſam Ægyptum collectos,
abo-

Aera Mar-
tyrù quid?

Ægyptus
rebellat
Diocle-
tiano.

aboleret, his enim abolitis, ad Romanorum ritus facilius eos allectum iri confidebat. Alterum erat, ut artem transmutationis metallorum interdiceret timebat enim, ne inde locupletiores facti Aegyptij, collectoq; exercitu multum Romanis impofterum fortassis facescerent negotij; Tertium denique erat, ut computus anni Aegyptijs vsitatam rationem, Romano stylo accommodaret. Duo prima, etsi multum in eis defudauerit, assequi nunquam potuit; hoc, uti voluit, ita & perfecit eo quo sequitur modo.

Annum Aegyptium antiquum vniuersum 1031 cuius vltimus dies fuit 12 Iunij, à Nabonassaro progredi permisit. & 311. annos assumens, ob 77 vices, quater à primo Imperij Octauiani Cæsaris Augusti anno elapsas, in quibus omnes præterlapsi bissextiles compræhendebantur, iussit; ut 13 die mensis illius totidem etiam dies numerarentur tanquam intercalares. Tum dies 78 anni currentis 312. in diem incideret sequentem post nouilunium Virginis, (quod fuit in 28. diem) in feriam scilicet sextam diei 29. Augusti, & dies hic semper impofterum ipsum principium esset mensis Theth noui illius anni reformati. Et sicuti post vltimū mensem semper illi dies 5. intercalabantur: hoc non fieret nisi in 3 primis cōmunibus Iulianis, & in quarto bissextili, alter item dies

Anni Diocletianæi institutio.

dies ad eos adijceretur, ut essent 6. sic annus ille continuo progressu, & æquali meta perpetuo ad annum Romanum responderet, & à suo nomine impofterum vocaretur annus Diocletiani. Obseruata quidem hæc omnia fuerunt dum ritus stetit paganus; & quidem ob eorum iam inolitam consuetudinem semper continuatam, vsque ad ætatem Abbatis Dionysij; qui consignatione annorum Christi proposita, iuxta suam computationem, statim recepta fuit à multitudine. Ad quod exemplum Aegyptiæ gentes, annum, quem habebant, retinentes, & conditione sua melius considerata, nomen odiosum profani illius Imperatoris in nomen alterum, videlicet fortissimorum Martyrum, qui sanguinem sub ipso fuderant, quem & posteri eorum in hunc diem seruant, mutarunt. Primò itaq; Thebais, & vicina Copto loca; postmodum Alexandrina sedes tanquam Metropolitana, quæ primo iuxta Dionysij computum, annos suos à primò Ianuarij, mortem SS. Innocentium insecuto, sumere solebat, suam etiam & ipsa particularem æram, vna cum Ecclesia Coptana, ob similem alterum euentum, accepit: nempe à primo Thoth, qui mortem subsecutus est magnorum illorum Athletarum qui agonem suum dicto Diocletiani tempore gloriosè finierunt, initium faciens. atque hanc æram, nunc ab vrbe Copto

Institutio
ære Coptæ.

ثو

Tarich al-
schahada.

تاريخ الشهداء tarich alkubti , nunc
hoc est æram martyrum posteri , quæ & in
hunc diem durat , appellare cæperunt . Meminit
huius persecutionis , atque æræ martyrum Igna-
tius Antiochenus Patriarcha qui à Scaligero de
ijs consultus ita in quadam epistola arabica ad
quæsitâ respondet .

وأيضاً أنكم قد سألتم عن تاريخ الشهداء المستعمل
من القبطى ما هو وما هو سبب تسميتها بهذا
الاسم وأعلم أنها مبدى من السنة التاسعة عشر
الملك ديوقليطيانوس الأكبر التى فيها زاد
الاضطهاد على النصرى وأمر بهدم كنايسهم ويقتل
كل من ما يذبح الاصنامهم واستشهد بهذا الامر
على يده من مومنين واليه القبطى .
ماية واربعه واربعين الف وسبعمايةة نفر
ومن هذا اليوم يبدى تاريخ القبطى ويسمونه
تاريخ الاشهدى اى هولاء الذين اسفك دمهم
ديوقليطيانوس .

Vvaigdan enakom ked faaltom han tarich el-
schiahed el mestahemel men alkobti mahu vo-
mahu Sabab tesmiteha behada elesim voahalem
ennaha mebadi men alsaneh ekfahet hascher
almelk Diuclitianus elkabar elledi phiha zad
eladtahad alnazareth veamer behadm kanaif-
hom,

hom, vajaqtol kol men la ijdbahh elleffanahom
voestafched behad ellemer hala iadhoh men
muminin vealih alkobti maiet voarbaheh vo-
arbahain alf vofabha maieh nafar vomen had
eliaum iebadi tarich alcopti vuuifmaneh tarich
elleschad aihulai alledin esphak damhom Dio-
clitianus.

Rursus ait, quæsiuistis super æra Martyrum
vsitata à Coptitis, quæ & quam ob causam ita ap-
pellata sit. Scito eius initium esse ab anno Regis Dio-
cletiani impij decimo nono, in quo auxit persecutionem
contra Christianos, cum edixisset eorum Ecclesias
destruendas; item, vt quicumq; idolis non sacrifi-
caret, interficeretur. Quocirca hoc edicto martyrio
coronati sunt fidelium Terræ Coptæ centum quadra-
ginta quatuor millia, septingenta autem in exilium
acta. Ab eo tempore incipit æra Copta, quam vo-
cant æram Martyrum, eorum nempe quorum san-
guinem fudit Diocletianus. hæc Patriarcha. Vocat
autem, hic Scaliger, manifesto nomine Terram
Aegypti, Terram Copti ab vrbe celeberrima
Copto, sicut æram Philippi, quæ à morte Phi-
lippi Aegyptij vtebantur, Albatagnius vocat
ترج القبطى Tarich Elkupti. Sequuntur hos
Aethiopes Abyssini, qui hunc annum Diocle-
tiani vocant. ፩፻፹፻: መስተረ። Amath macha-
rath, hoc est annum gratiæ & misericordiæ, ne-
que alia hodie epocha vtuntur Abyssini; quem-

Ignatius
Patriarcha

Ex Copti-
tis Chri-
stianis mar-
tyrio co-
ronantur.
144000.
700. in
exilium
missa.

Scaliger l. v
de emend.
Temp. fol.
245. ed. pa-
ris.
Albatagn.
de computo
annorum.

Aethio-
pes æram
Coptam
vocant an-
nū gratiæ.

D ad-

admodum ex eorum computu constat; in quo Epactas aliosq; cyclos inuestigaturi, de anno gratia pro radice computus accipiendo monentur: verum quandoquidem ea verba saepe in eorum diarijs, seu Ephemeridibus occurrunt, visum fuit aliquot eius schemata hic adiungere. sic igitur dicunt.

Ratio computus Aethiopici.

Ex Ephemeride Aethiopica Bibl. Vatic. locul. num. 18.

ታክላ፡ አዎ፡ ከደዎ፡ ከሰከ፡ ይተረጎም፡ ዓለም ። ለዘይትገበራ፡ ዓመተ፡ ወወለተ፡ ወሰነበተ፡ ዘከረሰተ፡ ያመተ፡ መሐረተ፡ ትክክላ፡

Tamiru, am, adam, ascha, iitfazam, alam, laziatgabara, amatat, vaabatat, vvasanbatat, zachrostos, amata, machrat, tachaz.

Hoc est, ut scias ab Adam vsq; ad consummationem saeculi, quomodo fiant anni, dies, sabbatha Christi; Accipe annum gratiae in quo es. haec ex Codice

Ex Epistola Aethiopica ad me data

Abyssino Vaticano. In literis quoq; ab Aethiopicis hic Romae commorantibus ad me datis. in fine sic ponitur.

በረዓ፡ ዓመተ፡ መሐረተ፡ ር፡ዐ፡ር፡ዐ ። ወበኅነበ፡ ራ፡ቶ፡ዐ፡ ዘከዎ፡ ዘሳከብ፡ ከሎዎ፡ ከራሰተክን፡ ርዩ፡ጊ፡ዩ፡ጠዐ ።

Beroma, amath, macharath, 334, vvabachafaba, richua, zacham, zachafaba, chalomu, christian, 1634

Ratio Aethiopum computandi annos.

Hoc est. Romae anno gratiae iuxta minorem numerum 334, iuxta computum vero rectum, quo omnes Christiani vtuntur. 1634. Sed haec & familia ubiq; passim in eorum libris obuia sunt. Ego certè cum mul-

multum de Aeræ Coptæ ratione dubitarem, utpote cui antehac de ea tractanti mihi non sine fundamento suspecta esset, verum eam non in alijs tantum Arabicis Authoribus; sed & in hoc Codice, vel ipsis Coptitis confirmantibus, tandem veram deprehendi. Nam in libris suis passim Authoris, & professionis indicato nomine, ei annorum à Martyrum suorum transitu elapsorum numerum mox subiungunt. Sed quia res est scitu digna, visum fuit hic formulam eius ex fine Codicis nostri Copto-arabici decerptam subiungere. Sic author scribit.

Author
Thesauri
Copto-
arabici, in fi-
ne Codi-
cis.

وناقله المسكين العادم الدرية التمكن الراهب
الحقير غبريال ابن الرشيد عرف بكاتب قظليك
وكان الفراغ من نقله بدير طمويه في يوم الجمعة
الحادي العشرون من بابه سنة ستة وثلاثين والقب
الشهدا الاطهار رزقنا الله شفاعتهم امين والحمد
لله دائما.

Vanaqleh elmaskin, eldurbeth eltamkin elra-
heb, elhaquir Gabriel ebn elraschid haraph be-
ctab catolika vcana alphraga men nacloh bdair
Tamuih phi iaum elgemaha elhhadi elhaschia-
rin men schiahr Baba faneth fateh votlhatim volf
elschiada elethahar razacna atlah schaphahatom
Amin voalhhemd lilah daiman.

D 2 Hoc

Hoc est. Et translator eius pauper & inops, directionis & firmitatis indigus, Monachus seu Religiosus humilis, & abiectus, Gabriel filius Arreschid, notus in libro كادليكا KadeliKa, & perfecta fuit translatio eius in monasterio Thmui die Veneris, vigesima prima die mensis Papa (hoc est 18. Octobris) anno millesimo trigesimo secundo SS. Martyrum nostrorum, det nobis Deus terminum cum ijs Amen. quibus vltimis verbis respondet Copticū.

Hentirō-
pi namar-
tyros nie-
thuab,

Ⲭⲉⲛⲧⲣⲟⲉⲛⲓ ⲛⲁⲉⲁⲣⲧⲧⲣⲟⲥ ⲛⲓⲉⲑⲟ-
ⲣⲁⲃ. &c.

hoc est. anno Martyrum nostrum sanctorum &c. E quibus luculenter patet huius Codicis nostri Coptarabici Authorem Monachum professione fuisse, hominem religiosum, & modestum, abhinc trecentis annis scripsisse; patet quoque eos nequaquam Christianorum æram; sed Martyrum suorum obseruare, quam & vernaculo, seu Copto nomine

Piopent-
egyptios,

ⲛⲉⲟⲩⲛⲓ ⲧⲉⲒⲓⲛⲧⲓⲟⲥ ⲛ

hoc est. Aeram seu computum Coptum vocant. quod nomen Scaliger se nescire fatetur l. v. de emendatione temporum, vbi ait, Nullum dubium relinquitur in initio annorum Diocletiani; constat enim illud initium competere anno 284. Hoc non solum confirmatur ex epilogismis Theonis; sed
etiam

etiam ex Ægyptijs Coptitis Christianis, qui ad hanc diem ea Epocha vtuntur, vocantq; eam arabicè **ترج قبلى الشهدا** hoc est æram Coptam Martyrum. Quomodo autem sua lingua vocent, quæ est vetus Ægyptiaca, & qua in sacris & ritibus Ecclesiæ suæ vtuntur, equidem nescio. hæc ille.

Scaligor.
l. v. fol. 245
lin. 8.

Tarich
Kubti
Ischaha-
da.

Hanc vero Martyrum æram in Aegypto in hunc diem durare, testantur literæ, quæ conseruantur in actis Apostolicis vniõnis Aegyptiacæ Ecclesiæ cum Romana, quæ contigit Romæ sub Clemente Octauo in Vaticano, publico in Consistorio, anno Gregor. 1595. Expeditionis ipsius patriarchæ libelli, signati erant Cairi, Mesre vulgo dicta, feria 2. die 22. Nouemb. anno 1593. hac subscriptione facta.

في يوم عشرة سنه من شهر هاتور المبارك سنه
عشر وثلاثماية والقبلى الشهدا الاطهــــــــــــــــار.

hoc est die 16. Mensis Hatur benedicti, anno à Sanctis Martyribus 1310. Epistola verò Ioannis Commus his verbis subscribitur

في يوم السبت في عشرة اثنى من شهر كيهك
القبلى في سنه عشرة وثلاثماية والقبلى من
السبى الشهدا الاطهــــــــــــــــار

Hoc est, die Sabbati 12. Mensis Coptici Choeac anno 1310. à captiuitate Martyrum Sanctorum. Atque hæc sunt, quæ de æra
Mar-

Martyrum dicenda existimaui, nunc ad alia
progrediamur.

Ritus Co-
pitarum
similes ri-
tibus Ae-
thiopicis.

Porro inter cæteros Orientalium Ecclesiarum
ritus, Copticos seu Aegyptiacos in sacris admi-
nistrandis, Aethiopicis ritibus maximè affimila-
ri, non Ritualia tantum (vt vulgo dicuntur) sed
& Liturgiæ vtriq; genti communes abundè de-
monstrant. Nam & caerimoniarum omnium
rituumq; in ijs comprehensorum, ea est ad inui-
cem similitudo & affinitas, vt si verba excipias,
rem eandem pœnè deprehendas; Verum operæ
precium faciam, si rem vel vnico exemplo Mis-
sæ eorum, quam ijs, qui sequuntur ritibus per-
agunt, demonstrauero. Sacerdos Coptus, aut
Aethiops statuta hora Ecclesiam intrat, ac con-
gregato iam populo pontificali habitu amictus
altare ascendit, Diacono clara voce intonante
verba Copta,

Ratiomis-
sæ cele-
brandæ a-
pud Co-
pitas.

ΠΡΟΨΗΡΙΝΑΤΑ .ϝ

Hoc est: profit oblatio, queis effatis, alta quoque
voce ad populum conuersus Sacerdos hæc verba
sequentia ingeminat.

ΟΥΚ ΜΕΤΑΝΑΝΤΟΝ .ϝ

Christus cum omnibus; cui respondet populus

ΚΕ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΝΑ ΤΟΟΟϝ,

& cum

& cum Spiritu tuo. Varijs itaque ritibus præmissis, & hymnis vltro citroque recitatis. trifragio illo denique, quod his verbis incipiunt

ΧΟΥΑΒ · ΧΟΥΑΒ · ΧΟΥΑΒ ·

finito, Sacerdos patenam, calicem, cochlear, & hostiæ arculam, per quam ipsi arcam fœderis, sicuti per cochlear lanceam Christi mysticè significant, benedicens, extensis manibus sic oblationem orditur.

Quid Cochlear, & arcula hostiæ mysticè significant.

ΦΗΝ ΒΡΟΣ ΙΗΣ ΠΙΧΕ ΠΙΨΦΗΡΠΑΝΑΙ-
ΔΙΟΣ ΟΥΘΡΠΛΟΓΟΝ ΗΤΕΠΙΑΤΘΩΛΕΒ
ΦΙΩΤΠΕΛΠΝΑ ΕΘΟΥΑΒ · ΦΙΩΤΠΕ//
ΠΟΣ ΟΥΘΡΠΕΠΟΣ ΟΥΘΡΠΕΠΟΥΤ Ο//
ΥΘΡΠΕΠΩΤΗΡ ΗΘΟΥΑΡ ΠΕΠΙΩΙΚΕ//
ΤΟΝΣ ΕΤΑΨΙΕΝΕΣ · ΗΤΕΒΟΛΘΕΠΤΦΕ
ΟΥΘΡΑΚΕΡΨΟΡΠΗΧΑΚΗΟΥ ΘΙΝΒΗΔ//
ΤΑΘΠΕΡΡΙΠΕΧΕΠ ΠΩΠΘΕΠΚΟΣΕΕΟΣ ·
ΤΕΠΤΕΡΟΥΘΡΤΕΠΤΩΒΕ ΗΤΕΛΕΤΑ//
ΓΑΘΟΣ ΠΕΠΙΑΡΙΩΛΙ ΟΥΩΠΡΕΠ ΠΕΚ//
ΖΟ ΕΡΗΙΕΧΕΠ ΠΑΙΩΙΚ ΦΑΙ ΠΕΛΕΧΕΠ
ΠΑΙΑΦΟΥΤΦΑΙ · ΝΑΙ ΕΤΑΡΧΑΤΕΡΗΙΕ//
ΧΕΠΤΑΙΤΡΑΠΕΖΑΝ ΗΙΕΡΑΤΙΚΗ ΠΤΑΚ//
ΘΑΙ · ΠΟΥΤΕΡΩΟΥ ΑΡΙΑΓΙΑΘΙΠ ΕΛΕΩΥ
ΕΑΤΤΑΒΕΙΟΥ ΟΥΘΡΠΟΥΘΒΟΥ ΘΙΠΔ//
ΠΑΙ//

Oblatio Copta ex Missali, seu Rituali Copto Vat. nu. 11. 12. 13.

ΠΑΙΩΙΚ ΔΕΙΝ Η ΤΕΥ ΟΥΩΠΠΗΘΟΥ ΠΕΠΕΚ //
 ΟΥΔΕΑ ΕΘΥΑΒ & ΠΘΩΤΔΕΕΤΣΕΝ //
 ΠΑΙΑ ΦΟΥΤ ΗΘΟΥ ΠΕΠΕΚΟΟΥ ΕΤΤΑΙ //
 ΗΟΥΤ &

Hoc est

O Domine Iesu Christe, diuinæ essentiaæ parti-
 ceptus, Verbum immaculatum, coæqualis Patri,
 & Spiritui sancto, pater noster, dominus no-
 ster, Deus noster, & seruator noster; tu es pa-
 nis ille, qui de cælo descendit, qui venisti vt
 esses agnus immaculatus pro redemptione,
 & vita mundi; Rogamus, & deprecamur bo-
 nitatem tuam; vt ponas super hoc sanctum
 mysterium faciem tuam; super hunc panem,
 & super hunc calicem, qui ponimus ea super
 hanc mensam Sacerdotes tui; Benedic, sancti-
 fica, munda, & transfer panem hunc in
 corpus tuum sanctum, (seu carnem tuam san-
 ctam) & Vinum quod est in hoc Calice in san-
 guinem tuum preciosum &c. quæ in Liturgia
 Aethiopica iisdem propè verbis habentur. Ver-
 ba sequuntur.

አለቅ: አደሱሱ: ከርሱቶሱ: ዘኢተገብረ: ሀለቁህ: ቂል: ንጹሕ*
 ወልደ: አቤ: ወመንፈስ: ቅዱስ: አንተ: ወአቶ: ንብስተ: ሐወት::
 ዘወረደ: አምሰግዳት: ወአቅደምክ: ከዊኑ: ከመ: በግዕ: ንጹሕ:
 ዘአልቤ: ነው: ረብአንተ: ሕየወተ: ዓለም:: ወያክዜኒ: ንስክል:
 ወንጌሥሥ: ሐራቲክ: ሠናይቲክ: አመፋቀራ: ስብክ:
 አርኢ:

Aethiopi-
 ca obla-
 tio.

አርክ፡ ገጸክ፡ ለዕለ፡ ዝንቱ፡ ኅብስተ፡ ወለዕለ፡ ዝንቱ፡ ጸፃፃ፡
 ዘክነበርኑ፡ ለዕለ፡ ዝንቱ፡ ታቦተ፡ መሪሰዊ፡ ። ዘለክ፡ ባርከሙ፡
 ወቀጵሶሙ፡ ወክንጸከሙ፡ ወጣጣ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስተ፡ ከመይኩን
 ሥገክ፡ ነፁሐ፡ ዘተደመር፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ ጸፃፃ፡ ጸፃፃ፡ ከቡር፡
 Alak Iafus chrostos zaitagabra holikehu Kal ne-
 zuhh walda aba vemanphas Kedus enta . vaatu
 hobfata chauat zawarda em famaiat vaakdama-
 cha chawina chama bago nazuhh zazalbo nauu-
 ra baenta chawata alam . waiaazeni nefal wanhi-
 schosch chiruta faniaticha emfakare sabaa arij
 gazach laala zantu, ob fata wahaala zantu zuuaa,
 zaanbarna laala zantu tabot manfas wi zalacha,
 barachmu wakadusmu waanzuchmu wamitho
 lazantu hobfata cham iaehun fagoch nazuhh za-
 tadamra massa zantu zuwaa dmacha chabur .

Quæ verba sic verto .

O Princeps noster, Iesu Christe, cuius substantia
 creata non est. Sed es purum verbum, tu es Filius
 Patris, tu es panis vitæ, descēdens de cælo, qui an-
 tequā venires, eras in figura agni immaculati pro
 redēptione mundi, nunc bonitatem tuā, ò amator
 hominum humiliter imploramus, vt faciē tuam
 super hunc panem, & calicē in hoc altari osten-
 das. † Benedic † Sanctifica, † munda, & transfer
 panem hunc in carnem tuam immaculatam; &
 vinum hoc in sanguinem tuum pretiosum &c.
 quæ sequuntur. Quæ Coptæ Liturgiæ ita respon-
 dent, vt in nullo discrepent; in cæteris est ijs in-

Queis ver-
 bis obla-
 tionē per-
 agant Aæ-
 thiopes .

cenfandi ratio eadem, eadem confeffionis dicen-
dæ formula, eadem confecrationis verba (quæ
& communia habent cum alijs Orthodoxis Ec-
clefijs.) Idem adorationis actus, quem Coptita
Sacerdos, peracta confecratione fic orditur.

num. 11.
fol. 36.
Actus ado-
rationis
Sacerdo-
tis Copti-
tæ.

† ΠΑΡΤΙ. † ΠΑΡΤΙ. † ΠΑΡΤΙ. ΟΥΘΕ
† ΕΡΘΕΛΟΓΙΝ ΟΥΑΠΠΥΙΝΘΑΕΘΑΡΣ
† ΠΡΕΥΤΑΠΘΟΕΤΑΠΕΚΛΟΠΟΓΕΝΗΣ ΠΟΥ
† ΗΡΙ. † ΠΕΡΟΣ ΟΥΘΕΠΕΡΟΥ† ΟΥΘΕ
† ΠΕΡΩΤΗΡ ΙΗΣ ΠΥΧ. †

Quæ fic è Copto verto, Credo, credo, credo &
confiteor ex tota anima mea, quod hoc ipfum
(quod est in manu mea, illud est corpus viuum
Filijs tui Vnigeniti Domini noftri, Dei noftri, ac
Saluatoris noftri Iefu Chrifti &c. Quæ Aethio-
pico omnino respondent vti poft videbimus.)
Eedem igitur fidei, commemorationis, aliarumq;
benedictionũ formulæ, verba eadem omnia funt.

Quæ fit
caufa affi-
nitatis ri-
tuum Co-
ptorũ, &
Aethiopi-
corum.
Aegyptia,
& Aethio-
pica Ec-
clefia vna.
Nicephorus
hiftr. trip.
Zonaras.
Cedrenus.
Chronicum
Alexãdrin.

Cuius quidem affinitatis caufam aliam non re-
perio, nifi, quod Ecclefia Aegyptia, & Aethio-
pica, ficuti ab vno femper Epifcopo, eoq; Ale-
xandrino adminiftrata fuit; fic ab eodem ritibus
ferè ijsdem, cerimonijsq; imbuta, alias facilè ne-
glexit. Aegyptiam autem Ecclefiam, & Aethio-
picam eandem fuiffe, præter ea quæ dicta funt,
oftendunt Nicephorus, Zonaras, Cedrenus,
Chronicum Alexandrinum, ipfa denique ritua-

lia

lia Aethiopica: Nam in communi commemoratione, quam pro felici statu Ecclesiae Aethiopicæ, Regis Claudij, Principum ac Iudicum eius, subditorumq; salute faciunt, Pontificis quoque Alexandrini specialis fit mentio; hisce verbis.

በኢግት : ሊቀገጥ : ሊቀ : ጳጳሳት : ክባ : ክገሌ : ክግዚኤ : ርክሰ : ኤጲሰቆጳሳት : ለግቦይ : ሀገር : ክሰከኖርየ : ወርክሰ : ሀገርገገ : ከቡር : ጳጳሳት : ክባ : ክገሌ :: ወከሎው : ክጲሰቆጳሳት : ቀሰውሰት : ወድይቆናት : ርቱሲ : ሃሃይግናት ::

Baanta likan lika Papasna aba agale Agzia Raaf Episko pafat laabaia, hagara alafachanduraia, waraas hagarana, chabura Papasana Ab Agale, va cholumu Episkopasat Kas wu sat, vaduiakont ratuana hahe iama not.

Quæ verba ex abyssino translata sic sonant. Orate pro principe nostro, principe Archiepiscoporum nostrorū Gabriele, domino, & capite Episcoporum Magnæ Prouinciæ Alexandria. & pro capite patriæ nostræ venerando Archiepiscopo nostro Marco, ac omnibus Episcopis, Sacerdotibus, & Diaconis rectæ fidei.

In alijs quoq; commemorationibus sequentium SS. Marci Euangelistæ, Theonæ, Petri, Alexandri, Athanasij, Theophili, Cyrilli, aliorumque Episcoporum Alexandrinorum passim mentionem faciunt. Quæ satis ostendunt Aegyptiam, & Aethiopicam, in vnam coisse Ecclesiam; non secus ac veterum Aegyptiorum Aethio-

E 2 pumq;

Rituale Aethiopicum, & missæ Romæ impressa una cum Euangelij fol. 8. Aethiopes orant pro Archiepiscopo Alexandrino, tanquam pro capite Ecclesiae.

Sicut olim
commu-
nis erat
Aegyptio-
rum, &
Aethiopū
religio, sic
& post
Christū.

Cur Ae-
thiopes
æram suā
vocēt ærā
Martyrū.

Cur Aethio-
pum æra
vocetur gra-
tia.

Scaliger. l.
7. de em.
sep. in an-
not. Aeth.
fol. 339.
ed. Paris.
Quid an-
nus gratiæ
apud Ae-
thiopes.

pumq; profanam Ecclesiam, atque idololatricam religionem, quam vtrique genti communem fuisse Diodorus docet. Ritus enim, & ceremonias, consuetudinesq; Ecclesiam, caputq; eius comitari, nos quotidiana docet experientia.

Atque ex dictis quoque patet, cur cum Coptitis Aethiopes eadem æra Martyrum vtantur? Cum enim vnam Ecclesiam sub vno Pastore constituerent, diraq; Diocletiani persecutione non Aegyptij tantum; sed & Aethiopes quoque infestati, ac grauissimis tormentis sublati pro Christi nomine, Martyrij coronam adepti sint; communi quoque æra eos, videlicet epocha, seu radice, qua in memoriam gratiæ tot sanctis concessi à Deo Martyrij, computandorum annorum initium sumerent, gaudere decebat. Vnde miror, Scaligerum cætera perspicacem, in expensione horum annorum gratiæ, tam subito ignorantiam suam fateri voluisse; verba eius sunt. *Annum gratiæ vocant Aethiopes æram Diocletiani, qua vtuntur; causam appellationis ignoro. & in fine discursus, Aestuavi aliquantum priusquam hos annos gratiæ intelligere potui. Sed mirum non est, virum vti in hoc, ita in multis alijs peccasse; vt, qui libros eorum non viderit, vel visos non intellexerit.*

Porro sicuti Copto-Aethiopica Ecclesia primis temporibus sanctis moribus, & institutis

in-

instructa, egregios in Christiana perfectione progressus fecit, sic successu temporum, (quæ est rerum humanarum vicissitudo & inconstantia) alijs atque alijs schismatis, ab vniuersali Ecclesiæ corpore, diuersis temporibus diuulsa, & prauis Diolcori aliorumq; dogmatis infecta, sancta esse desijt, nec ei præter ritus & cerimonias in sacris obeundis, quas non obstante schismate, illibatas semper retinuit, quicquam remansit. Vti patet ex eorum monumentis, quæ hic Romæ in hunc diem conseruantur, in quibus etsi particulares hæreses, alijque errores notabiles, quantum quidem obseruare licuit, non reperiuntur, schismatis tamen alijs atque alijs temporibus facti, manifesta passim apparent indicia. Nam præter Alexandrinum Pontificem, seu Patriarcham, neminem alium agnoscunt Ecclesiæ Præsidentem. In Liturgijs quoque eorum multa, quæ in antiquis patrum Cyrilli, Basilij, Gregorijque Liturgijs desunt, adiuncta reperio. Quemadmodum ex formula confessionis, quam offertorio subiungunt, patet. Vbi Coadiutor Sacerdotis, ita confessionem orditur. *Serui tui hodie ministrantes Sacerdos, Diaconus, & omnes Ministri, populus, & ego pauper seruus tuus, & peccator absolua mur, per os Trinitatis Sanctæ, Patris, Filij, & Spiritus Sancti, & B. Mariæ cæli secundi, Matris Dei, per os Michaëlis, Gabrielis,*

Copto-Aethiopica Ecclesiæ, schisma.

Copto-Aethiopica Ecclesiæ, aliū præter Alexandrinū Pontificē nō cognoscit.

Formula Confessionis vsitata dictæ Ecclesiæ.

lis, Raphaelis, Urielis, & omnium Archangelorum,
 & nonaginta nouem ordinum Angelorum, & mille
 millium ministrantium, & quorum nomina nume-
 rare nescimus, & 4 animalium, qui 6 alas ha-
 bent, Seraphim, & Cherubim qui cum 2 alis suis
 faciem suam, & cum duabus alis suis, pedes suos
 tegunt, cum duabus verò volant à fine mundi ad
 finem, & 24 Seniorum, & primorum Sanctorum
 Patrum, & quindecim Prophetarum, ac quatuor-
 decim millium puerorum Bethleem, item per os 12
 Apostolorum, & Sancti Iacobi Episcopi Hierosoly-
 mitani, & S. Pauli, Timothei, Syllæ, Barnabæ,
 Titi, Philemonis, Clementis, & omnium septua-
 ginta duorum Discipulorum, & quingentorum suo-
 rum sociorum, & per os sancti Marci diuinitatem
 clamantis, & aliorum Euangelistarum, & per os
 trecentorum & decem & octo Episcoporum; qui re-
 cta fide in Nicæna Synodo congregati fuerunt, &
 centum quinquaginta in Constantinopolitana; &
 ducentorum in Synodo Ephesina, & per os Pontificis
 nostri Saueros, (Seueri) Ioannis Chrysostomi oris
 aurei, Cyrilli, Basilij, Theophili, Athanasij, Grego-
 rij, & Pontificum nostrorum, Matthæi, Gabrielis,
 Ioannis, Salame, Bartholomei, Isaac, Marci, &
 per os Ecclesie Vnicæ, quæ congregata fuit per Apo-
 stolos Sanctos, & per me peccatorem absoluamini,
 & impleamini gratia, ad gloriam, & honorem Pa-
 tris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Quo fa-
 cto

cto Diaconus clara voce dicit. *Omnes qui non
amant Dominum nostrum, & in natiuitatem eius,
minimè credunt, & in sanctam Mariam Virginem,
anathema sint, vsque ad aduentum eius.* Quæ
omnia absunt à reliquis Liturgijs. Verùm hoc
loco nequaquam prætereundi nobis sunt ritus,
ac cerimonix, quas in consecratione corporis, &
sanguinis Domini vtraque gens obseruare solet.
sic itaque, vt breuiter me expediam, sese-
res habet. Sacerdos Aethiops trifagio dicto sese
accingens ad consecrationem, dicit alta voce.
*Extendit manus suas ad infirmitatem, infirmatus
est, vt infirmos sanaret in te sperantes, qui & in
ea nocte in qua traditus est, accepit panem in san-
ctas & puras manus suas, inspexit in celum ad te
patrem suum, gratias egit, benedixit, & sancti-
ficauit, & dedit discipulis suis dicens, accipite &
comedite ex eo omnes.*

ዝሕብስት : ሥጋዩ : ወኑቱ : ለዘ : በኦንቴለከው : ይትፈተት :
ለሕጽገት : ንጢካት : ኦጫነ :

Zach-obsata schgoia Vuuatu laza baantiachama
latfatat lahdugata hhathiat, Amen .

Hic panis caro mea est, quæ pro vobis tradetur
in remissionem peccatorum, Amen .

Populus verò dicit .

የ : ሕዝብ : ኦጫነ : ኦጫነ : ኦጫነ : ነክሞን : ወንትክመን : ነክብሐክ :
ከክገዢክ : ወክመለክ : ዝንቱ : ወኑቱ : በክሞን : ነክሞን :
ሥጋክ :

Amen,

Amen; Amen, Amen, naemen vantaemmen ne-
sebhacha aagziana vaamlachna Zantu vuatu
baemen naemen schagoch .

Amen, Amen, Amen, credimus & confidimus,
& laudamus te, ò Domine Deus noster . Hoc est
(in veritate credimus) caro tua .

Sacerdos dicit .

Ⲡⲏⲛⲟⲩ : Ⲗⲛⲟⲩ : ⲛⲏⲛⲟⲩ : Ⲡⲗⲏ : Ⲡⲡⲉⲛ : Ⲡⲉⲛⲏⲟⲩ :
ⲛⲏⲟⲩ : ⲏⲧⲉ : ⲛⲟⲩⲗⲏ : ⲏⲧⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ :

Ⲡⲏⲛⲟⲩ ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : Ⲡⲗⲏ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ :
Vachamahu zuuaani aachuto , baracha , vakadi-
fo, waiabelomu naschu fatiu emnihu chulchamu
zazuuaa damaia watu lazbaantiachamu iatchaiuu
labeza buzhan . Amen .

Similiter calicem, gratias agens, benedixit & fan-
ctificauit, & dixit eis, accipite, & bibite ex eo
omnes . Hic est calix sanguinis mei , qui pro
vobis effundetur, & pro redemptione multo-
rum . Amen .

Populus verò respondet .

ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ :
ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ : ⲛⲏⲟⲩ :

Amen, Amen, Amen, naemen wantaemen
nesebhach aagziana Vaamlachna zantu naemen
beeman dmacha .

Amen, Amen, Amen, credimus & confidimus,
& laudamus te, ò Domine Deus noster .

Hic

ΦΑΙ ΓΑΡ ΠΕΝΑΣΩΙΑ

ΕΤΟΥ ΠΑΨΑΥΥ ΕΒΟΛΕΧΕΠΘΗΝΟΥ .5

ΠΕΛΕΡΔΗΚΕΕΝΟΥ ΗΣΕΤΗΙΣΕΗ ΧΟ//

ΕΒΟΛ ΗΤΕ ΠΕΠΠΟΒΙ - ΦΑΙ

ΑΡΙΤΣΕΠΤΕΦΕΕΥΙ .5

Παιριτοπι κεαφοτ μενεκαπι//

διππου .5 αψοθηβολ ζενου ηρη//

πελωκεωου ετςυεπριεοτ (λεην)

αψωοτερος (λεην) αψεραγιαζην

εεως (λεην) αψχεετπααυτη//

υοη ηνετενουσηαγιος εεεαθητης .5

οτορ ηαποσ τυλοσ εθουαβ εςχωε//

ωοσ .5 Χεσωε βοληθητιτροη .5

ΦΑΙ ΓΑΡ ΠΕΠΑΣΝΟΥ

ητετ Διαθηκηοιβερι

ΕΤΟΥ ΠΑΦΟΥ ΕΒΟΛΕΧΕΠΘΗΝΟΥ .5

ΠΕΛΕΡΔΗΚΕΕΝΟΥ ΗΣΕΤΗΙΣ. ΕΠΧΩΕ//

ΒΟΛ ΗΤΕΠΠΟΒΙ ΦΑΙ ΑΡΙΤ//

ΣΕΠΤΕΦΕΕΥΙ .5

Trifagio itaque solemniter decantato Coptita
Sacerdos; his verbis orditur consecrationem.

Dominus noster Iesus Christus, qui posuit nobis
mysterium magnum in signum quod ille traderetur
in mortem pro vita et redemptione mundi; Accipit

panem

139

panem in sanctas incontaminatas, puras, & illibat as manus suas. & aspiciens in calum ad te, Deus, qui pater eius es, & Dominus omnipotens; gratias egit (hic respondet populus Amen) & benedixit eum (populus dicit Amen) & sanctificavit eum (populus dicit Amen) deditq; eum discipulis suis, & Apostolis Sanctis, dicens accipite & comedite de eo ipso omnes vos.

Hoc enim est Corpus meum.
Quod pro vobis, & pro multis frangetur, & dabitur in remissionem peccatorum, hoc facite in meam commemorationem.

Similiter autem & post canam accepit Calicem, & miscuit illum cum vino, & aqua, & adoravit (respondet populus Amen) & benedixit eum (Amen) & sanctificavit eum (Amen) & gustavit, & dedit etiam discipulis suis, & Apostolis Sanctis, & dixit. Accipite de eo omnes vos.

Hic enim est Sanguis meus
noui testamenti,
Qui effundetur pro vobis, & pro multis dabitur in remissionem peccatorum, in memoriam meam.

Atque hæc est formula consecrationis Coepitæ ante mille, & quadringentos circiter

annos vſitata , ex qua vel maxime apparet cùm primorum Christianorum in obeundis Sacramentis deuotio ; & SS. Eucharistiæ antiquitas , tùm Ecclesiæ Catholicæ in confectioe eiusdem hucusq; non interrupta consuetudo, vniformitas, & conuenientia .

Multa hic alia de ritibus eorum proferre possem , sed quia ea omnia in aliud tempus reseruaui , ne Prodromi huius limites excedere videar , consultò hic de ijs plura dicere supersedeo . Hoc vnicum addam, plurimum huiusmodi Liturgiæ Coptæ antiquitatē sanè maximam profuturam , cùm ad confirmandas Sacramentorum ceremonias , tum dogmata hac tempestate controuersa. Maximè hoc seculo calamitosissimo , quo Heterodoxis nostris non satis est, probris, conuitijs, libellis famosis, contumelijs blasphemijs sacros Ecclesiæ Catholicæ ritus, augustissimumque Missæ sacrificium impugnare, sed & ipsi deniq; corpori, & sanguini Domini violentas manus inferre, sanctaq; eius conculcare & contaminare ; Insuper ipsius Missæ exsufflatores, prorsus iugem illam hostiam sublatam à medio volunt , & abominationem desolationis, ante consummationem temporum à Daniele definitam, introducere nituntur . Quæ mentis infania certè facilè retundi poterit ; si ostenderimus Missam, non nuperam, non à Papistis (vt calumniantur)

con-

confictam , non à D. Gregorio Papa primum
introducãtam ; sed à Christo institutam, ab Apo-
stolis vsitatam , à primitiuã Ecclesiã patribus ,
primis illis sex à Christo incarnato seculis , cer-
tis quibusdam cerimonijs ac precibus auctam ;
quod eximiè sanè præstare poterunt Ecclesiã
Coptã Liturgici libri , omnium qui è manuscri-
ptis supersunt , antiquissimi . Verum horum
editionem relinquimus Sacrã illi Eminentiss.^{rum}
Cardd. quã à Fide propaganda nomen habet ,
Congregationi , quam pro egregio suo ze-
lo , affectuq; quo in huiusmodi stu-
dia nullo non tempore fertur ,
magnificè sanè præsti-
turam non du-
bito .

